

Steinmetz Bella Férjével És Rokonokkal

Izraelben készült a kép, Netanján. [Valahol] magasan volt, és végig egy gyönyörű sétány volt, és nekem, ami tetszett: nem úgy voltak a parkok, hogy szimmetrikusan, hanem olyan szabadon voltak a virágok, csodálatos volt. Végig pálmafák, mindenféle fajta. Nem voltak szimmetrikus ágyások és fák ültetve, úgyhogy az ember egy olyan csodaországban?, széles út volt, sétány a tengerpartra. Le lehetett menni lépcsőn a tengerpartra. Autóval másfél óra, két óra alatt ki lehet oda menni. Jobboldalt az első a sógornóm, Flóra, a férjem testvére, mellette a férje, Baruch Jenő. A középső az unokatestvére az uramnak, aki akkor jött Indiából, Bombayből menekültek, mert már kezdett oda a Szovjetunió befurakodni. Ezek dúsgazdag emberek voltak. Összesen kilenc hónapot ültem Izraelben. Hat hónapot először, másodszer három hónapot. Ez az elsőben volt, 1975-ben. A sógornómnak volt egy rendes lakása. Ott volt már tíz éve, ha nem több. Volt üzlete, nyitott, kereskedő volt. Kelengyész üzlete volt, szóval minden, ami egy nőnek kell: ágynemű, fehérnemű, reggeli pongyola, esti pongyola, törülközőkendő. Szóval egy kicsi üzlet zsúfolva tele van. És ami nagyon feltűnt, hogy ki volt írva, hogy 'Alku nincs'. És minden ismerősük és barátjuk azt mondta, hogy 'Be is zárhatod, mert ilyen itt nincs. Ez nem létezik? alku nélkül itt te nem fogsz tudni eladni!'. És nagyon bevált. Nagyon bevált. És rengeteg vásárlója volt. A legjobban kerestek. Jöttek három órákor egyenesen be, a Baruch-féle üzletbe. A kommunizmus ideje alatt voltunk Pesten is. Nem volt nehéz megkapni az útlevelet, mert a Securitáténál volt egy összekötő, aki megszerezte nekem, hazahozta [lásd: Románia -- utazás (román állampolgárok külföldre, ill. külföldiek Romániába)]. Amikor először mentünk, olyan beteg voltam, hogy nem is tudtam odáig elmenni az útlevéért, s hazahozta. Volt nekem egy barátnőm -- egy özvegyasszony, fiatal, jóképű asszony --, és annak a barátja volt. A férfi nem volt nő. És megcsinálta, de nem járt rosszul. Én annyi Kent cigarettát, ami akkor valuta volt, hoztam neki. Különleges dolgokat hoztam neki. Magamnak nem hoztam annyit. Még kaptam is, felpakolva jöttem. 1975-ben voltunk Pesten. Két és fél hetet töltöttem, de Pestet úgy ismerem, mint a tenyeremet. Na de a háború után másképp nézett ki. 1976-ban voltunk Izraelben, és 1983-ban voltunk utoljára. Az uram unokatestvérénél voltunk. Csak két hétig laktunk Piri néninél, Netanján. Nem voltunk mi sosem szállodában [hanem az olcsóbb szálláshelyeken]. Egyszer három hónapot voltam ott és egyszer hat hónapot egyfolytában, úgyhogy volt alkalmam

megismerni. Én nemcsak a szépet láttam, láttam én ott mást is. Nagyon szorgalmas nép, de megvannak az emberi gyengeségek vagy hibák, ami minden nemzetnél van. Van elég gazember, van elég becstelen, de vannak szorgalmasak és munkabírók, és dolgoznak. És olyan modern államot építettek, hogy álmodni se lehet jobbat. Voltam a Getsemáne-kertben, voltam a Szent Hegyen, én olyan keresztény templomot életemben nem láttam, pedig Bécsben is voltam a Kapucinus templomban, Budapesten is voltam a Szent István templomban. Izraelben vannak irodák, ahol indítanak naponta autóbuszokat, ezt mutatják, azt mutatják, egynapos, kétnapos, s akkor kiválasztod. Érdekelt a Jordán vize. Onnan hoztam a keresztény barátnőimnek három kicsi üvegben vizet. Én bátor voltam ott leereszkedni, mert le kellett menni a vízért. Megtöltöttem, s akkor bementem a templomba, s kértem a papot, hogy szentelje meg. Szóval minden figurát csináltam. Akkor voltam két hetet Jeruzsálemben s a környékén. Ott láttam azt az Omár mecsetet [a Szikladómot], és láttam a másikat [a Szentsír templomot]. Elég közel vannak egymáshoz. 1994-ben meghalt a férjem. Itt, a [maros]vásárhelyi zsidó temetőben temették el. Kádist is mondtak, Grünstein volt akkor az előimádkozó, és ő temette. De erről ne beszéljünk, mert ez nagyon fájó valami. Még ennyi év után is, szegényt, tizenegyedik éve, hogy elvesztettem, és utána még ma is kapom a tiszteletet. Ott, ahol dolgozott a férjem, volt egy csomó fiatal, ilyen aktivisták, párttagok voltak. Azok még most is köszönnek nekem. Őutána. 'Doamna Steinmetz, ce mai faceti?' [Hogy van, Steinmetz asszony? (román)]. Felajánlották ezelőtt egypár héttel is, hogy hoznak nekem halat a tóból. Mint jellem, abszolút korrekt ember volt.